

Eduskunta, sivistysvaliokunta
Kirjallinen asiantuntijakuuleminen 26.11.2015 klo 12.00

ASIA: HE 77/2015 VP EDUSKUNNALLE LAEIKSI YLIOPISTOLAIN JA
AMMATTIKORKEAKOULULAIN MUUTTAMISESTA

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi sekä yliopisto- että ammattikorkeakoululakia Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolisilta opiskelijoilta perittävien lukukausimaksujen osalta alempaan ja ylempään korkeakoulututkintoon johtavassa vieraskielisessä koulutuksessa. Esityksessä täsmennetään myös tilauskoulutusta koskevia säännöksiä.

Metropolia Ammattikorkeakoulu kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ammattikorkeakoululain muuttamiseen liittyen. Se haluaa kiirehtiä lakimuutoksia ja pitää hyvänä, että lait on tarkoitettu tulemaan voimaan jo vuoden 2016 alusta alkaen. Esitetyistä muutoksista se lausuu seuraavaa.

1. Hallituksen esitys koskien tilauskoulutusta ja siihen liittyviä täsmennyksiä (13 §)

Metropolia Ammattikorkeakoulu pitää hyvänä sitä, että hallituksen esityksessä on oma momenttinsa tilauskoulutuksesta ja että sitä on nyt täsmennetty. EU/ETA-maiden ulkopuolisen valtion tai muun julkis- tai yksityisoikeudellisen yhteisön tilaamalle, tutkintoon tai muuhun erityispätevyyteen johtavalle koulutukselle on lisääntyvää kysyntää. Varsinkin tutkintoon johtavalla koulutuksella ja suomalaisen korkeakoulun myöntämällä tutkintotodistuksella on tilaajan kannalta merkitystä. Suomalaisen korkeakoulutuksen maineen leviäminen perustuu osaltaan siihen, että myös suomalaisten korkeakoulujen tutkintotodistuksia voidaan antaa ja että niitä tulevaisuudessa näkyy valmistuneilla myös maamme rajojen ulkopuolella.

Tutkintoon johtavan tilauskoulutuksen toteuttamismahdollisuuksien kannalta on olennaista, etteivät koulutuksen tilaajan mahdollisesti osallistujilta perimät maksut muodostu esteeksi koulutusviennille. EU/ETA-maiden ulkopuolella on monenlaisia lainsäädäntöön tai koulutuksen maksullisuuteen liittyviä käytäntöjä, joihin suomalaisen tilauskoulutuksen tarjoajan ei ole tarkoituksenmukaista eikä mahdollista puuttua. Metropolia Ammattikorkeakoulu kannattaa hallituksen esitystä täsmennyksen osalta ja pitää riittävänä säätelynä sitä, ettei lain mukaan suomalainen korkeakoulu edelleenkään voi periä tilauskoulutukseen osallistuvilta opiskelijoilta maksuja, vaan koulutuksen rahoittaa koulutuksen tilaaja: julkis- tai yksityisoikeudellinen yhteisö tai vastaava.

Metropolia Ammattikorkeakoulun mielestä Suomen lainsäädännössä ei ole tarkoituksenmukaista ottaa kantaa toisen maan tilauskoulutuksen järjestäjän oikeuteen periä maansa käytäntöjensä mukaisia maksuja (HE § 13, 3. momentin viimeinen lause). Voitaisiko harkita lauseen "Koulutuksen tilaajalla on oikeus periä tilauskoulutukseen osallistuvilta opiskelijoilta sen sijaintivaltion lainsäädännön tai oman käytäntönsä mukaisia maksuja" sijaan seuraavaa muotoilua: "Suomalainen korkeakoulu saa järjestää tilauskoulutuksena maksullista, tutkintoon johtavaa tai muuta koulutusta riippumatta siitä, periikö koulutuksen tilaaja osallistuvilta opiskelijoilta sijaintivaltionsa lainsäädännön tai oman käytäntönsä mukaisia maksuja."

25.11.2015

Tilauuskoulutusta koskevan 13 §:n toisen momentin muotoilu sisältää hankalasti tulkittavia yksityiskohtia. Sitä on välttämätöntä muotoilla selkeämmin. Jos tilaajan koulutukseen osallistuvien opiskelijoiden joukossa on Euroopan talousalueen kansalainen tai kansalaisia (tai vastaavasti heidän perheenjäseniään tai muutoin Euroopan unionin kansalaisiin rinnastettavia henkilöitä), jää lainmuutoksenkin jälkeen epäselväksi, saako suomalainen korkeakoulu järjestää koulutusta lainkaan. Suomalainen järjestäjä ei voi hevin vaikuttaa koulutuksen tilaajan opiskelijavalintoihin, ei tarkastaa hyväksytyjen opiskelijoiden kansalaisuutta eikä määrätä sopimuksissa tilaajalle Euroopan unionin kansalaisia koskevia erityisiä ehtoja.

Tarkoituksenmukaisinta siksi olisi, että myös tällaisissa tapauksissa suomalaisen korkeakoulun vastuu rajataan esimerkiksi muotoilemalla 2. momenttiin seuraava lause: "Suomalainen korkeakoulu saa järjestää tilauuskoulutuksena maksullista, tutkintoon johtavaa tai muuta koulutusta riippumatta siitä, onko osallistujien joukossa Euroopan talousalueen kansalaisia tai heihin rinnastettavia henkilöitä ja periikö EU/ETA-maiden ulkopuolinen koulutuksen tilaajaorganisaatio näiltä sijaintivaltionsa lainsäädännön tai oman käytäntönsä mukaisia maksuja."

2. Hallituksen esitys tutkintoon johtavasta vieraskielisestä koulutuksesta perittävistä maksuista (13a §)

Metropolia Ammattikorkeakoulu kannattaa lukuvuosimaksujen käyttöönottoa. Lakimuutoksen myötä Suomi asettuisi eurooppalaisessa korkeakoulukentässä Islantia ja Norjaa lukuun ottamatta lähialueen maidensa sekä kaikkien eurooppalaisten maiden rinnalle EU/ETA-maiden ulkopuolelta tulevien korkeakouluopiskelijoiden maksuihin liittyvien toimintaperiaatteidensa osalta. Vaikka tähänastinen maksuttomuuden periaate on kansainvälistänyt korkeakoulujemme opiskelijarakennetta, se on voinut kansainvälisessä kilpailutilanteessa samalla heikentää käsitystä maamme korkeakoulutuksen laadusta. Suomen etu on, että kansainväliset opiskelijat hakeutuvat maamme korkeakouluihin niiden korkean tason eivätkä maksuttomuuden vuoksi.

Metropolia Ammattikorkeakoulu kannattaa myös lukuvuosimaksujen alarajan säätämistä, jottei korkeakoulujen kesken syntyisi epätarkoituksenmukaista kilpailutilannetta. Kirjavat käytännöt olisivat myös Suomeen hakeutuvien opiskelijoiden kannalta hämmäntäviä, eivätkä edistäisi maamme laatuun perustuvan korkeakoulumaineen rakentamista. Kaikkia korkeakouluja koskeva vähintään 1 500 euron lukuvuosimaksu on hyvin kohtuullinen. Metropolia Ammattikorkeakoulu esittääkin harkittavaksi, olisiko tarkoituksenmukaista nostaa lukuvuosimaksujen alarajaa lähemmäksi muiden eurooppalaisten maiden tasoa esimerkiksi 3000 euroon. Näin voitaisiin varmistaa, että korkeakoulut aidosti kehittävät kansainvälisyyttään sekä panostavat vieraskielisten tutkinto-ohjelmien ja niihin liittyvien opiskelijapalvelujen laatuun.

Lukuvuosimaksun rajaaminen vain vieraskielisiin ohjelmiin selkeyttää käytäntöjä. Myös se, millä perusteella lukukausimaksuja ei voida periä, on esitetty selkeästi. Erityisen tärkeää on, että perhekäsitteelle on annettu yksiselitteinen taustamääritelmä. Esityksessä on hyvää myös se, että apurahajärjestelmän rakentamiseen on annettu riittävää väljyyttä ja korostettu mahdollisuutta tehdä korkeakoulujen yhteisiä järjestelmiä.

Riitta Konkola
Toimitusjohtaja-rehtori
Metropolia Ammattikorkeakoulu